Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Casa i Molí de la Bastida

Rubí

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Ctra. de Rubí a Terrassa, 08191-RUBÍ
Emplaçament	En una terrassa sobre la riera de Rubí

Coordenades:

Latitud:	41.50703
Longitud:	2.03601
UTM Est (X):	419551
UTM Nord (Y):	4595493

Classificació

Número de fitxa	08184-2
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Modern Contemporani
Segle	V- XVII-XX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Es troba arrasat fins al nivell dels paviments.
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPAC- CA Rubí 30
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. cad.: 029A09000
Autoria de la fitxa	Juana Maria Huélamo - ARQUEOCIÈNCIA
Data de registre de la fitxa:	dj., 12/10/2000 - 02:00

Descripció

"La seva situació era estratègica, tant per l'emplaçament del lloc com pels camins que per allí transcorrien i per la mateixa riera, lloc de pas obligat" (RUFÉ, 1984a; 1997a). "Es tracta de dues estructures ben diferenciades, construïdes a l'angle del marge aixecat sobre la carretera de Sant Quirze. L'edificació que es troba a la part alta era l'antiga casa de la "quadra" de la Bastida, mentre que l'edificació inferior consistia en el molí del mateix nom. El parament en ambdós casos és de còdols, rajoles, totxos i gres de can Fatjó que formen una estructura complexa de molí amb nombroses ampliacions i elements industrials de diferents èpoques (MORO, 1990). A les excavacions van aparèixer restes d'un molí del segle X i altres posteriors, així com rescloses de la canalització i, especialment, restes de la masia amb cups de trepitjar raïm dels segles XVII a XIX i bases de premsa de pedra, organitzat de cara a donar sortida a una explotació agrícola important. Conserva paviments en diferents estances i, en molts casos, s'han deteriorat fortament arran de l'excavació arqueològica que ha tingut el lloc.

Observacions:

La documentació de la Bastida es troba en mans de la família Margenat, com a part integrant de la col·lecció del mateix nom. Al febrer de l'any 2002 es va realitzar una excavació en que es van localitzar restes romanes del segle Vè, destacant 5 lacus (dipòsits de premsa d'època romana), dels quals se'n va traslladar un al polígon industrial de la Bastida per a la seva conservació.

Història

En la documentació anterior al segle XVIII es parla de "la Quadra". Segons RUFÉ (1984a; 1997a) existien sota teulada, i per la part interior, alguns merlets que evidenciarien el seu caràcter defensiu. La primera cita coneguda, recollida al Cartulari de Sant Cugat, és de l'any 986. En algunes publicacions, s'ha identificat l'edifici amb la "domus" o casa forta de Vilamilanys. Prop de la masia, a tocar del torrent de Sant Feliuet i davant de can Rosés, hi havia un molí, potser més antic que la Bastida, del qual ens parla un document del 1140. És el "molí Viula" o "Roquerol" de la parròquia de Sant Pere de Rubí, que l'església catedral de Barcelona, havia adquirit amb permís per a construir una torre o casa forta per defensa dels sarraïns. El 1234 el rei Jaume I confirmà tots els castells i possessions del monestir de Sant Cugat amb els molins de Rubí i la dominicatura de Vilamilanys. La família Bastida comença a aparèixer pels anys 1172 i les seves notícies són abundoses en el llibre d'actes i pergamins de can Xercavins dins del segle XIV. El molí estava situat sota la casa, en el camí que hi accedia, però en una edificació apart, més modesta i antiga. Es tenen notícies que ja existia en el segle X i aprofitava l'aigua de la riera mitjançant una resclosa i un rec per fer rodar les moles. Aquest molí, amb les consegüents modificacions arribà fins els nostres dies, funcionant en la darrera època, amb motors elèctrics. La meitat nord de la casa pertanyia al terme de Sant Quirze i la part sud al de Rubí succeint que segons l'habitació on moria un difunt era enterrat en un cementiri o l'altre, fins que finalment, va passar tota al terme de Rubí. L'any 1850 Josep Gros i Jordana va comprar a Isidre d'Angulo aquesta heretat que comprenia la casa, 20 quarteres de terra, un molí fariner i l'aigua pel molí com per als horts per mig d'una sèquia que ve del a riera de Rubí. (RUFÉ, 1984a; 1997a). El desembre de 1855 es va publicar una reial ordre per la qual s'afegia aquest lloc al terme de Rubí, ja que fins aquell moment una roda pertanyia a Rubí i l'altra a Sant Cugat (SIERRA, 1989). Prop d'aquesta propietat s'instal·là la primera fàbrica a Rubí, al lloc nomenat "la Verneda de Carreras" de J. Calvet, després de Vallhonrat i Solà de Terrassa. A principis del segle XX s'instal·là un molí de vent a la torre de guaita per abastar d'aigua la casa. A tocar aquesta hi havia una era molt gran per batre i, a sota, la "font de la Tartana". Els darrers cent anys va pertànyer a can Corbera fins que el 1974 va ser venuda a una immobiliària per a bastir-hi un polígon industrial. Es va enderrocar aquell any (MARGENAT, 1988a; RUFÉ, 1984a; 1997a). El 1960 va deixar de funcionar, resultant, de tota manera, el molí de més llarga vida de la història de Rubí, La presència de l'aigua pel molí va fer créixer una salzereda (TURU et alií, 2000).

Bibliografia

BEL I CANO, Pere A. (2001) Façanes i elements urbans històrics de Rubí, a protegir. Projecte de treball a presentar a la Taula de Patrimoni, Full mecanografiat. CASTELL, EL (1999). Llistat de patrimoni industrial, Rubí, El Castell - Ecomuseu urbà. Document mecanografiat, 1999. MARGENAT, Francesc (1982b) "Índex dels documents històrics de Rubí ss. IX-X", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 7, pp. 129-134. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. MARGENAT I RIBAS, Francesc (1988a) "Fortificacions antigues i medievals a l'entorn de Rubí". Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 29, p. 403-422. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. MERINO, Joan Miquel (1982) "Sant Pere de Rubí a través de la documentació antiga dels segles X, XI, XII i XIII", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 6, pp. 114-118, Rubí, Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. RUFÉ I MAJÓ, Miquel (1984a) Les masies de Rubí i la seva gent. Patronat del Museu - Biblioteca de Rubí. RUFÉ I MAJÓ, Miquel (1997a) Les masies de Rubí i la seva gent. Rubí, Rubricata. El setmanari de Rubí. Caixa de Terrassa. SIERRA SANGÜESA, Octavi (1989) "Annexió a Rubí d'un barri de Sant Cugat" XXXII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos, Vol. II, pp. 329-334, Rubí: Fundació Museu Biblioteca de Rubí - Centre d'Estudis Rubinencs. TURU CREHUERAS, Eulàlia et al. (2000) Rubí a vista de "Rossinyol", Rubricata. Revista Mensual, núm. 2.301, Octubre 2000. S.Ll. Rotimprès.

necso